

Naujienu Antroji Dalis

NR. 933

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXV METAI

Dienų skeveldros

I.

Kas tai? Matytas veidas. Ogi Marcelinas Šikšnys, sulaukęs 95 metų amžiaus. Laiko srautas keičia žmones, ir dalykus, ir sąvokas. Prieš 19 metų "Literatūroj ir Mene" buvo štai kas rašoma:

"Seniausias lietuvių rašytojas M. Šikšnys - šiaulėniškis priklauso tai pažangiosios lietuvių visuomenės daliai, kuri ir kultūrinio darbu, ir meniniu žodžiu ugdė lietuvių liaudyje pažangos ir laisvės mintį. Savo kūryba, ilgalaikė pedagogine bei visuomenine veikla M. Šikšnys nusipelnė skaitytojų pagarbą.

Ir šiandien M. Šikšnys, nepalaužtas senatvės, vaikšto tiesus numylėto Vilniaus gatvėmis, rašo savo atsiminimus".

Tas pats laikraštis įsidėjo str. apie M. Šikšnij - šiaulėniškį 1969 m. Kaip jau Elta pastebėjo, ši švarų ir darbštų ir pasiaukojančių tautai žmogų okupuotoje Lietuvoje viso 2 laikraščiai tepaminėjo. Nebepatogus žmogus, aišku, nepatogus partijai.

Jeį grįžti atgal rūsčiaisiais J. Šimkaus pirmininkavimo metais M. Šikšnio likimas galėjo baigtis Sibiru. Laimė lėmė audrai praeiti šalimais. Bet teroro ir kitokios presijos būta apstu! Kaip "Literatūra ir Menas" rašė, į vieną okupuotos Lietuvos rašytojų susirinkimą teatėjo keletas asmenų. Jų tarpe senas senutėlis M. Šikšnys. Buvo, anot laikraščio, pūga, ir jokio susisiekimo, išskyrus pėsčia. Susirinkime kalbėta apie kažkokių grafikų įvykdymą, apie rašytojų talką žemės ūkiui ir t. t. Kas ar ne daugelio metų tvanki atmosfera vertė eiti klausyti tokių nesąmonių?

Dar keletas faktelių, kurie rodo dvasinį okupuoto gyvenimo veidą. Kai Vytauto Didžiojo gimnazija, dabar — A. Vienuolio vardo, minėjo savo gyvenimo 50 metų, visokių tipų susaukta ir sukviesta, bet nepakviesta... gimnazijos direktorius M. Šikšnys.

Maža kas pasidžiaugia M. Šikšnio gilia senatve ir dar dabar gyvu rūpinimusi tautos reikalais, o kas minėjo, tai, lyg pareigą atlikdami, gyre sukaktyvininką mokslus Maskvoje ėjusį. Ir čia lyg sutarę nutylėjo, kad lietuviai studentai ne batų carui laižyti vyko, bet mokytis sumaniau priešintis caro politikai. Nutylima, kad Maskvoj studijuoją lietuviai studentai savo susirinkimus pradėdavo, o kartais ir baigdavo M. Šikšnio - šiaulėniškio daina (atspėkit ar leidžiama kuriam nors chorui šiandieninė-

je Lietuvoje sudainuoti?). Tai "Broliai lietuviai", muzika J. Siniaus. Muzikas J. Sinius, grįžęs iš Sibiro, sykį bandė šią dainą viešai sudainuoti, vos pats negrįžo į Sibirą. Kas padėtį išgelbėjo?, ogi muziko Siniaus mirtis. Čia tos M. Šikšnio parašytos studentams dainos ištraukėlė:

"Broliai lietuviai! visi iš vieno vardą Tėvynės kelkim aukštyn, Aukštyn! šviesa ir mokslas tegul kas dieną rodo lietuviams kelią pirmyn".

Ir dar:

"Lietuva! Drąsiai ženg pirmyn. Ir tavo garbė tegul skamba garsyn!..."

II.

Vakarų lenkai, beminėdami gegužės 3 konstitucijos dieną ir, be to, Liublino unijos 400 metų sukaktį, "priėjo išvadą", kad "Vilnius yra Lenkijos neatskiriama dalis". Būtų nauju, jei Vakarų lenkai kitaip pasielgtų.

Čia ypač derinasi lenkų kalba "apie kaimynus ir sugyvenimą" vardan "artimojo krikščioniškos meilės dėsnį"...

III.

J. Paleckis savo tarnyboje Maskvai dažnai griebiasi...poezijos. Štai 1959 m. yra sukūręs tokių "aktualijų", arba "iš partijos gyvenimo", vaizdą ("sekanant Puškina"):

Kad reikalai blogi

gamykloje arba kolūky,

Deja, šiandieną apie tai

dar tenka mums girdėti.

O priežastis?

Vadovu sėdi ten,

tai tikras būki,

Ne tas, kas sugeba,

o tas, kas turi KUO sėdėti!

IV.

Keletas "Šluotos" pastabų:

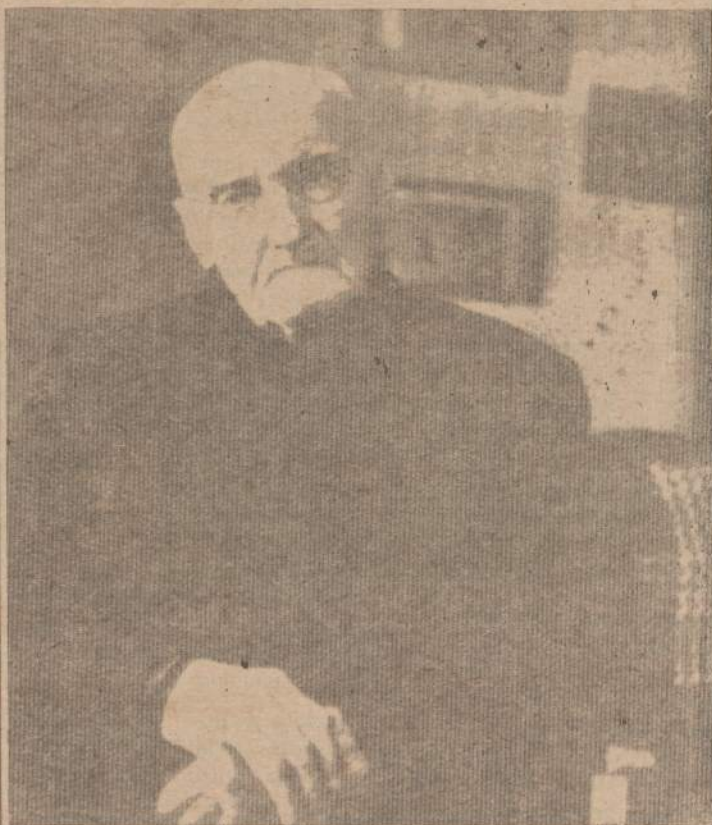
"Pristatant pardavimui skerdieną, skerdienos dalį būtina turėti vidaus organus ir veterinarijos pažymėjimą".

Utenos komunalinių įmonių kombinato viršininko pasirašytas raštas.

"Užsakymu Nr. 2431 Prienu antrinių žaliavų perdirbimo įmonė praše išdirbti naudojimosi instrukciją. Prašome išdirbti instrukciją persiųsti į mūsų įmonę".

Kapsuko liejimo-mechaninės įmonės direktoriaus pasirašytas popierius.

— Tamstai galutinai reikia skirtis su gėrimu. Kiekvienas butelis alaus, kiekvienas stiklis degtinės — tai nauja vinių į jūsų karstą.

M. ŠIKŠNYS - ŠIAULĖNIŠKIS

DIEVO PAUKŠTELIAI

Atsiminimai apie Daną

Kaip po to taip ir nieko, o po valandėlės ir apent.

Šis žemaitiškas tarimas niekam kitam tiek gerai netinka, kaip Chicagos Lietuvių Operai nusakyti. Dirba pluša būrelis pasišventėlių; kuria, komponuoja, režisuoja, repetuoja; specialiai užangažuoti žurnalistai avansinius straipsnius rašo, spaudą užpildo, didelius daiktus žada, į visus penkis pajautimus apeliuoja, pilną publikos salę garantuoja. Nuotaikos auga, įtampa didėja, per kraštus liejasi. Kulminacinis vakaras artėja.

Vakaras, kaip visi vakarai, atcina ir pračina. Aktyvieji operos dalyviai aplodismentų ir komplimentų išklause, gėlėmis nešini išsiskirsto. Kaip po to taip ir nieko. Tik vieno dalyko kaip aktyvieji taip pasyvieji dalyviai pasigenda — kur dingtos sirenos, kurios tiek saldžiai surkavo prieš šitą tiek daug idėjų pastangų ir iškasčių kainavusį ir keturis kartus po trejetą valandų trukusį parengimą?... Išskiriant vieną antrą sunkesnio kalibro muzikinį technikinį vertinimą, visa lengvoji spaudos artilerija tebetyli, nors laikas vis bėga kaip upės vanduo ir Danos nelemtą atminimą jau baigia dienų nuosėdomis užnešti.

Čia priėjo Kindziulis ir tarė: — Gydytojau, argi svarbu, kiek karste bus vinių?

J. Cicėnas

Išskiriant Algirdą Brazį, kurs yra ne tik senosios kartos, bet ir čiagimis, visi kiti, kurie keturis Danos spektaklius Chicagoje vaidino, dainavo ir kurie žiūrėjo ir klausė — čia matė patys savo prieš pora dešimtų metų pergyvento gyvenimo maždaug trijų metų filmą, tai yra išvietintųjų arba DP, kitais žodžiais — Dievo paukštelių stovyklinio gyvenimo filmą, iš atminties susuktą Stasio Santvaro iš gyvenimo Vokietijos užmiesčių barakuose, apleistose kareivinėse, o kai kieno net susikombinuotuose privačiuose butuose ar kambariuose.

Daug kas šiandien, priminus DP stovyklas, riečia nosį — norėtų tą nelemtą savo gyvenimo etapą ištrinti ne tik iš savo atminties, bet ir iš istorijos.

Iš atminties, ne tik savo bet ir kitų ištrinti yra būdų ir priemonių, bet kaip istorinio epizodo iš lietuvių tautos istorijos DP stovyklų etapą ištrinti niekas neįstengs. Kokia buvo šimtų tūkstančių DP stovyklose atsiradimo priežastis? Ji buvo tokia klaidi, kad šiai gentkartei aiškinti nereikia. Viena žodžiu, DP stovyklose nebuvo nė vieno, kurs ten būtų atsiradęs savo noru... Tai buvo epas, dar neparašytas, bet pergyventas ir išgyventas su visais dramatiniais, humoristiniais ir net heroiniais(?) niuansais, iš kurių bet kas galėjo, gali ir galės semtis medžiagos bei inspiracijos visų rūšių kūrybai

(Nukelta į 2 psl.)

DIEVO PAUKŠTELIAI

(Atkelta iš 1-mo psl.)

— nuo pradedančio rašėjo gizelio iki kūrybos maestro. Kad Stasys Santvaras pirmasis tose jau laiko sąnašomis apneštose pergyvenų nuosėdose bandė prospektuoti, jam kreditas. Bet kiek čia auksinio purvo arba archeologinių pėdsakų rado, tai tik retenybų kolektoriai sugėbės įvertinti. Su kokiū apetitu visi Dievo paukšteliai srėbė UNRROS jiems išvirtą putrą ir lesė pabertas fasoles! Kiekvienam miela buvo pasijusti tebesant gyvam laisvėje, o ne po velėna, už grotų arba Sibire!

Nesėja, nepjauna, o valgyti gauna!

Koks tas davinys bebuvo, tačiau jo neišlepusiems pabėgėliams, atsiprašu, tremtiniams užteko. Kadangi motina UNRRA ne tik alkaną papenėjo, bet ir nuoga aprenė, tai visiems išvietintiesiems atliko eibės laiko, tad kiekvienas pagal savo polinkius ir būdą, išsilavinimo lygį ir charakterio savybes pradėjo stvertis įvairiausios saviveiklos: vieni sėdo kortų lošti, kiti apsikabinėję krepšiais bei portfeliais iškeliavo "vengrais" — kas silkių, kas karvių, o kai kas žmonių ieškoti. Tačiau atsirado nemažai ir tokių, kurie metėsi į kultūrą — rašyti, skaityti, laikraščius ir knygas leisti, režisuoti, komponuoti, vaidinti, šokti, dainuoti ir muzikuoti.

Neatsiliko ir žmogaus natūra, kuri geroje sąlygose bujoja, o sąlygų pritrūksta atrofuojasi ir laikosi žemiau žolės, kantriai laukdama, kol sąlygos pasikeis. Visi puikiai tebeapamename, kaip porai savaičių nepaėjus iš vokiečių Hilsfiensto į DP lagerį gyvi kaulus parnešę bernai vakarais į barakų kiemą išėję lyg buliai pradėjo haubti. Pavasaris ir prigimtis daro savo. Prasidėjo pažintys, romansai, trikampiai ir visokios kitokios kombinacijos, kuriose visoki džigolos (jie patys bevelijo būti vadinami Don Juanais) stengėsi kas daugiau ilgaplaukių skalpų užsikisėti už diržo, o barakų Danos pradėjo visų komiškujų ir tragiškujų operų primadonas pamėgdžioti. Tai buvo pilkiausias šio kiadienės buities nūdnybės, periodas begalinio laukimo ir fantastiškų vilčių, tokių kad pavyzdžiui, generolas Plechavičius vizituodamas lietuvių stovyklas Schlezvig - Holsteine visam susirinkimui pažodžiui pasakė: "Jei kitamet negrįšim į laisvą Lietuvą, tai, še, duodu savo skrybėlę prieš...!"

Bet su ta pačia skrybėle Chicagoje ir šiandien tebevaikšto. Tai buvo iš gimos žemės išrautų augalų, pradendant dievmedžiais ir rūtomis, baigiant diguldagiais ir drignėmis, merdėjimas, pasyviai laukiant, kol kokie užjūrių pirkliai atėję pasirinks ir nusivežę svetimame klimate persisodins. Bet kad tai būtų buvęs heroiškas epas, tai tik Stasiui Santvarui į galvą atė-

jo jį įamžinti Chicagos Lietuvių Operoje.

Įamžinti tai Stasys įamžino, bet amžius amžiui nelygu. Sakysim, žinduoliai išgyvena po keliolika ir keliasdešimt metų, vabzdžiai daugumoje vieną sezoną, o tūli mažyčiai mašalėliai gyvena tik po vieną dieną.

Ar lošimas buvo vertas sudegintų žvakių?

Kalbant apie Dievo Paukštelius, originaliai išvietintųjų, savonamų, tėvynės ir valstybės netekusių tremtinių pabėgėlių stovyklinius metus, operos sumanytojus ir jos įvykdytojus reikia ne tik sveikinti, bet ir atžymėti. Tie metai liks Lietuvos istorijoje įrašyti labai juodomis raidėmis: tai raudonų azijatų invazijos, po Atilos laikų žiauriausio barbarizmo, baisiausio siaubo gadyne, kurios pasitikti vieni su ginklais pasitraukė į Lietuvos girias, kiti išbėgo į baurgią nežinią svetimon šalin — visi pradžioje su viena skatinančia idėja, tautosi savo gyvybę, kad progai atsiradus galėtų ją tėvynei paaukoti!

Kokios temos šekspyriskam heroizmui, graikiškam tragizmui arba itališko tipo operoms iš kovų su despotais laikmečio.

Ką gi pasirinko "Danos" autoriai? Ne kokį pagaunantį, ūpą ir nuotakas pasikeliantį tautos tragedijos metų žygdarbį, herojišką veiksmą ar kad ir šiaip sau tiesos su melu, gėrio su blogiu, šviesaus su tamsiu konfliktą, o pasirinko "ne sėjančių, ne piaušančių, o valgyti gaudančių", iš UNRROS malonės atlesintų ir atsiganusių Dievo paukštelių išbuojusio lytinio nerimo ir jam kompensacijos ieškojimo apdainavimą... Vienintelis šviesus vogulys visoje toje betikslėje barakinėje kekšynėje miškų brolis, herojiškiausios Lietuvos epochos — partizanų aktyvios kovos dalyvis Daumantas — ir tas per sceną praleidžiamas tik kaip koks nors dekoracijai tereikalingas šešėlis.

Visoje operoje visą betikslia, beprincipę, beidėjinę egzistenciją vainikuoja gryniausias lytinio aspekto adoravimas.

Štai jauna, graži, aistringa, ir — būtinai — dainininkė gyvenašniukė netveria savo kailyje, anot to čigono — verda kunkuliuoja ir vis "O la-la!" dejuoja.

Kasdien vilionė! Kasdien pagunda...

Viena grumiuosi, viena vaitoju...

Tai viena galiu kely paklysti...

O kokia viliojimo valia pikta!...

Ir kaip tik į laiką net du džigolai aplinkui sukalojosi, pasiryžę jos aistras atvėdinti ir tas pagundas išspręsti.

Operos centrinės "herijos" Danos fiziniams ir dvasiniams konfliktams priežastys iškeliomos rimtos. Vyrą turėjusi ir jį mylėjusi. Tai aišku iš dažnų jos aimanų ir monologų, girdi —

PASAULIS UŽ GENI MARGESNIS

— A. Camus, Nobelio laureatas, savo knygą "Maištingasis žmogus" pradeda sekančiais žodžiais: "Yra aistros nusikaltimai ir logikos nusikaltimai. Juos skiria neaiški riba. Vienok baudžiamasis kodeksas gana patogiai atskiria vienus nuo kitų, atsižvelgdamas į premeditaciją. Gyvename premeditacijos ir tobulo nusikaltimo laikuose. Mūsų nusikaltėliai jau nėra tais beginkliais vaikais, kurie prašydavo atleidimo malonės. Priešingai, tai yra suaugę ir turi nesugriaunamą alibį: filosofiją, kuri gali patarnauti visur ir net galvažudžius padaryti teisėjais".

— Amerikos istorija: "Generalas Clintonas, matydamas savo netikrą padėtį šiaurėje, nutarė užpulti Vašingtono dalinius iš pietų pusės. Bet, kad su laikytų vyriausią sukilėlių vadą vietoje, įsakė karaliaus šalininkams puldinėti sukilėlius ir, kas blogiausia, liepė atakuoti jų šeimas".

— Stirner: "Žudyti, bet nekankinti".

— Nietzsche: "Kad pastatyti naują sanktuariumą, reikia su-

Sugrįžk, ateik, — tegul pamato žmonės
Jinai teber, jinai tebėr ištikimai!
Patį viena galiu kely paklysti...
Jau pradeda širdis man vysti...

Ir nepaisant, kaip Santvaras iš kailio neriasi gindamas Danos vainiką, stovyklos pletkininkės jau gieda, esą:

Lyg užburtoji pily karalaitė
Svaajoja viena, o myli du!
Vienam kas rytą atveria langą,
O kitas lydi ten ir čia!
Vienam sidabro juoku sužvengia,
O kito laukia tylom nakčia...

Kad dūmų be ugnies nebūta, matome jau sekančioje scenoje, kur Dana jau chorvedžio Stanaičio glėbyje prisipažįsta:

Vėtrų kertama palūža obelis,
Nublunka gėlės, atskrenda šalna.
Paukštis gal esu lėkti negalįs,
Ir laukiamas (tikrasis vyras) gal jau paliko mane?...

Tai dabar aišku, dėlko Dana ne miego piliulių saują nurijo, o nusišovė. Tai buvo vienintelis herojiškas aktas visoje operoje.

Bet kur dingo tie trubadurai, kurie prieš spektaklį per kelias savaites, atsiprašu — mėnesius Danos dorybes su kanklių ir lumzdelių akompanimentu apdainavo, bet lyg vandens burnas prisipylę nebeprasizijo spektakliams pasibaigus? J. Pr.

naikinti sanktuariumą, toks yra įstatymas".

— Stendhalis: "Vienintelis Dievo pateisinimas yra tas, kad jo nėra".

— Nietzsche: "Dievas mirė".
— A. Camus, atpasakodamas Nietzsche: "Socializmas yra tik išsigimusių christianizmu".

— Nietzsche: "Jeigu yra Dievas, kaipgi iškęsti, kad juo nebūti?"

— A. Camus, atpasakodamas Nietzsche: "Damoksles šoka geriausiai, kai kardas kabo virš jo galvos".

— A. Camus (Spartakas): "Šeši tūkstančiai kryžių, kurie po tiekos teisėtų maištų atžymės kelią iš Kapujos į Romą, išmokys vergų minią, jog nėra lygiavertybės jėgos pasaulyje, kad ponai sukčiauja, kalkuluodami savo kraujo kelią".

— A. Camus: "Niečajevo originalumą sudaro pateisinimas broliams padaryto smurto".

— Tikačevo propozicija: sunaikinti visus rusus virš 25 metų amžiaus, kaip netinkančius persiimti naujomis idėjomis.

— A. Camus: "Yra žinomas dalykas, kad Geringas kartais priiminėdavo nusidažęs ir apsirėngęs Neronu".

— Rosenbergas pompastiškai sakydavęs apie gyvenimą: "Svarbiausia kolonos stilius maršo metu, o ne kryptis ir tikslas".

— A. Mickevičius: "Aiškiaregystė yra ypatinga vokiečių tautos žymė".

— A. Mickevičius: "Serbai pasidavė turkams, Mahometas įžengė Serbijon. Neatsižvelgdamas į pasidavimo sąlygas, sudegino kaimus ir miestus; išvarė Turkijon 200,000 serbų, kurie mirė iš bado ir skurdo".

Surinko Toliūnas

IR LATVIJOS ŽYDAI NUSIVYLĖ KOMUNIZMU

LONDONO laikraštis Observer praneša, kad žydai studentai Rygoje pagrindiniu keliu atsiumtė į Londoną atsišaukimą į Vakarų, prašant pagalbos prieš sovietų daromą diskriminaciją.

Atsišaukimas išsmugeliuotas į užsienius po to, kai vienas žydas studentas Elja Ripps padaręs pasikėsimą atimti sau gyvybę. Ripps bandęs susideginti, protestuodamas prieš žydų diskriminavimą ir varžymą žydams emigruoti į Izraelį.

Atsišaukime rašoma: "Mes Rygos studentai žydai atsišaukiame į Izraelio, Jungtinių Valstybių, Anglijos ir viso pasaulio studentus prašydami pagalbos".

GEROS DOVANOS

Šios knygos parduodamos dabar "Naujienuose" su didelėmis nuolaidomis:

Dr. A. J. Gussen — DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis. Kietais viršeliais, vietoje \$4.00 dabar tik	\$3.00
Minkštais viršeliais tik	\$2.00
Dr. A. J. Gussen — AUKŠTA KULTŪRA — ŽIAURŪS ŽMONĖS. Kelionės po Europą išpūdžiai. Vietoje \$2.00 dabar tik	\$1.50

Galima taip pat užsisakyti paštu, atsiuntus čekį arba money orderį.

NAUJIENOS,

1739 SO. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

ŽUVIS IEŠKO - KUR GILIAU, O ŽMOGUS - KUR GERIAU

Pernai 20,000 amerikiečių išsikėlė į Kanadą

Kad žmogaus ieško geresnių gyvenimo sąlygų ir laisvės, tai sena tiesa, kuri ypač visiemis pasidarė aiški nuo tų laikų, kai komunistai-bolševikai, o juos pamėgdžiodami fašistai, naciai ir įvairūs kitoki rudi, juodi ir raudoni šimtininkai pradėjo savo žmonėms nešti "rojų šioje žemėje".

Nepaisant, kiek tų prievartot ir vergijos nešėjų prikurstyti kopūsgalviai Amerikoje "revoliucijas" kelia, Amerika buvo ir tebėra vienintelė šalis pasaulyje, kur visu rimtumu galima deklamuoti vertimą iš sovietų kalbos, "Kitos tokios šalies aš nežinau, kur taip laisvai kvėpuoja žmogus". Jei ne pagriežinti Amerikos imigracijos įstatymai ir "rojaus" šalis aklinau nuo laisvojo pasaulio atskyrusios geležinės, bambukinės ir kitokios uždangos bei gėdos sienos, tai milijoniškas imigrantų tvanas iš visos Rytų Europos, Azijos, Afrikos ir Pietų Amerikos bėgint Jungtines Valstybes paskandintų.

Reikšmingas laiko ženklas tačiau, kad ir amerikiečiai pradeda emigruoti ir tai jau net dešimtimis tūkstančių, AP žiniomis iš Ottawos, praeitais metais daugiau kaip 300,000 žmonių visame pasaulyje paliko savo namus ir tėvynes, ieškodami naujo gyvenimo ir naujų progų Jungtinėse Amerikos Valstybėse, bet tuo pačiu metu daugiau kaip 20,000 amerikiečių, susipakavę savo lagaminus, išsikraustė šiaurėn, į kaimyninę Kanadą tais pačiais sumetimais, tai yra naujo gyvenimo ir naujų progų ieškoti. Prieš šešis metus iš JAV į Kanadą per metus imigravo 10,000, tai yra vos pusė pernykščio skaičiaus. Dabar JAV-bės pasidarė pirmoji po Didžiosios Britanijos gyventojų prieauglio tiekėja.

Tie naujieji ateiviai amerikiečiai Kanadoje yra didžiųjų dalmi šeimyniniai profesionalai — profesoriai, biznio vedėjai, fermeriai (rančerai), X spindulių technikai, inžinieriai, laikraštinkai, nituotojai ir kitoki vertingi, darbe, amatuose, biznyje ir profesijose patyrę žmonės. Pasak AP, kai kurie paklausti pasisako atvykę į Kanadą pastoriai apsigyventi, kadangi jiems "nusibodęs" JAV-bių išivėlimas Vieatme, kriminalas Amerikos didmiesčiuose, rasinės riaušės ir bendrai dėl to, kad jie jaučią bendrą Amerikos gero gyvenimo smukimą.

"Iš Detroito pervažiuoti tuneliu į Windsorą trunka tik penkios minutės, tačiau emocišnis klimatas yra tiek skirtingas, jog jautiesi lyg staiga kitoje planetoje atsidūręs", pasakė vienas 29 metų amžiaus amerikietis Gary Dunford, kurs abejoja, kad kada nors begrįš į Ameriką.

Kitas, Dr. Leo Davids, sociologijos profesorius, užaugęs New

Yorko centre Manhattan, pasisakė emigravęs Kanadon, norėdamas pabėgti iš didmiesčių, ypatingai iš New Yorko, ir iš krašto, kurs jo įsitikinimu slenkaš žemyn. "Tikrai pasakius aš išsikrausčiau iš New Yorko. Jei būtų galima gyventi be kūno, New Yorkas būtų puikiausia vieta gyventi, deja fiziškai ten gyventi per daug pavojinga. Pagrindinis klausimas ištverti gyvam savaite. New Yorko mieste būti nudurtam yra taip lengva, kaip ir nusipirkti čiulpiamos gumos"...

Ron Haggart, Toronto Telegram laikraščio kolumnistas, sakosi kas mėnesį gaunaš po tuziną laiškų su pasiteiravimais iš nusivylusių amerikiečių.

Po daugiau kaip 200 milijonų dolerių kiekvienais metais iš JAV-bių persiunčiama į Kanadą socialinio draudimo (Social security) čekiais. Jų gavėjai — Amerikoje senatvės pensijas išsitarnavusieji žmonės yra atsikėlę į valstybę, kurioje vis dar tikisi "pradėti iš naujo", kur gyvenimas šiandien esąš toks, koks buvo Jungtinėse Valstybėse maždaug prieš vieną gntkartę.

Kanados valdininkai neslepia savo pasitenkinimo amerikiečių ateivių daugėjimu, Kadangi amerikiečiai visuomet atsigabena daugiau pinigų, negu paprastai nauji ateiviai, kurie pinigų vidutiniškai atsinešė po \$500. Amerikiečiai vidutiniškai kiekvienam vyrui, moteriai ir vaikui atsineša po \$3,000 ir jų darbo patyrimas yra daug geresnis negu bet kurios kitos šalies ateivių.

Atsigriebia ir Amerika iš Kanados. Pernai iš Kanados į JAV-bes emigravo 23,000 žmonių, bet jų profesinis ir intelektualinis išsiauškėjimas nepalyginamas su tų 20,000, kuriuos Kanada gavo iš JAV-bių. Toks kokybės išvirtimas į kokybę yra naujausių laikų reiškinys, nes būdavo nespėja Kanada išsismokslinti jaunų profesionalų, kai juos Amerikos žmonės bei įstaišgos savo daug aukštesnėmis algomis pavilioja. Tai buvo skausmingas Kanadai "smegenų išpumpavimas". Šiandien vienas Kanados pareigūnas, paprašęs AP korespondento neminėti jo pavardės, pasakė, "Galiu jums pasakyti, kad mes jau gauname mainų geresnįjį galą". Pvz., 1966 metais Kanada iš įvairių šalių gavo 1,410 profesorių ir principalų ir iš jų beveik pusė, 615 buvo iš Jungtinių Valstybių; net iš Didžiosios Britanijos buvo tik 353.

Dar prisimintina, kad Kanada gauna iš JAV-bių didelę masę kitos rūšies žmonių, kurie nėra imigrantai, bet dažniausiai Kanadoje gyvena metų metus, o kai kurie iš jų tiek sukanadėja, kad ir piliečiais pasidarė. Tai yra vis didėjantys skaičiai specialistų ir technikų, kuriuos Amerikos kompanijos ten nusiunčia masyviniams investimentams realizuoti. Pavyzdžiui, viename tik

Hong Konge vienas anglas bandė perplaukti pusantros mylios kelia, atsisedęs į vonia, prie kurios jis pririšo įvairių tuščių skardinių. Jam nepavyko. Vos po šios nuotraukos jo "laisvas" paskendo ir jam pačiam teko sušlapti.

Skimitaras ir daina

Nadas Rastenis The Writer's Forum-Poets of the World žurnale

Jean Sterling Marylande leidžiamas poetų žurnalas Scimitar and Song š. m. balandžio-gegužės numerio žymią dalį paskyrė Amerikos lietuvių poetui laureatui Dr. Nadui Rasteniumi, kurio portretu padabintas viršelio pirmasis puslapis; pirmasis ir pusė antrojo teksto puslapio pašvesti išsamiai Rastenio ir Julijos Rastenienės biografijai ir paties Rastenio gautų atžymėjimų, diplomų ir premijų enumeracija. Negana to, toliau tekste 4 pilni puslapiai Dr. Nado Rastenio poezijos, iš jų du puslapiai jo paties kūrybos (Determinacija, Laimė, Dalykai, kurie tveria ir

Calgary mieste, Albertos provincijos aliejaus pramonės centre, dirba tarp 30,000 ir 40,000 amerikiečių, daugumoje atvykusių iš Texas ir Oklahomos aliejaus laukų.

Pilietybės keitime iki šiol santykis buvo toks, kad iš kanadiečių, atsikėlusių į JAV-bes, Amerikos pilietybę priėmė 80 J. P.

ilga ištrauka iš jo premijuotos poezijos "Karo prakeikimas". Kituose 2 puslapiuose įdėti Rastenio vertimai į anglų kalbą iš Kleofa Jurgelionio, Prano Vaičiūčio, Kristijono Donelaičio, Elenos Tumienės ir Kazio Binkio.

Žurnaliukas Scimitar and Song Nr. 2 leidžiamas jau 31 metai, turi 24 pusl., o su viršeliais 26 pusl. Gauti galima rašant P. O. Box 151, Edgewater, Maryland 21037.

NUO SVETIMŲ ŠIRDŽIŲ ŽMONĖS EINA IS PROTO

Dr. Donald T. Lunde iš Stanford universiteto kalbėdamas Amerikos psichiatrų konvencijoje Miami Beach, Florida., perspėjo, kad nemažas nuošimtis žmonių, gavusių kitų žmonių širdis, daugiau ar mažiau išėjo iš proto. Iš 13 žmonių, kuriems buvo persodintos kitų žmonių širdys Stanforde, penki nieko netrukus pasidarė psichotiški; trys mirė, iš jų vienas, kurs pamišo tą pačią dieną po operacijos. Kai kurie kiti rodė tik laikinus psichotinius ženklus. Vienas, gavęs moters širdį, pradėjo labai susirūpinti, kad neteksiąš savo vyriškumo.

Gyvai perkamas

Povilo Laurinavičiaus romanas

BE DRUSKOS

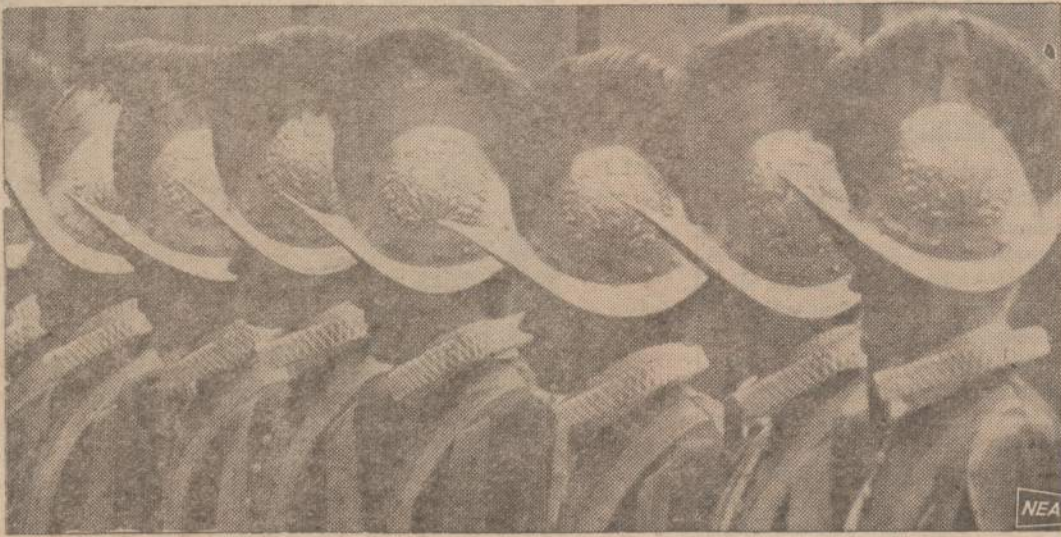
Kietį viršeliai — \$4.00, minkšti — \$3.50. 404 puslapiai.

Laurinavičiaus kūrinys sukėlė didelio susidomėjimo. Knygoj kelia aštrias gyvo gyvenimo problemas. Puikūs Lietuvos vaizdai, gyvi pasikalbėjimai, skaudžios tikrovės problemos.

Romaną galima įsigyti arba užsisakyti NAUJIENOSE.

Prašome siųsti čekį arba Money Orderį tokiu adresu: NAUJIENOS, 1739 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608.

Praejusiy laikų uniformas tebenešioja tik viena Vatikano kariuomenė. Čia matomi pagarsėję Popiežiaus Šveicaru Gvardijos kariai.

PRANYS ALSĖNAS

DU HEMINGWAYS - GERAS IR BLOGAS

Ernesto Hemingwayaus biografiją, parašytą Carlos Baker, išleido Saunders leidykla Torontoe, o labai įdomią recenziją apie knygą parašė žurnalas "Times". Pažiūrėkime, kas ir kaip knygoje rašoma.

Sakoma, jog ortodoksiškos literatūrinės teorijos — visada būvę du rašytojai Ernestai Hemingwayai — Gerasis Ernestas ir Blogasis. Tas "gerasis Ernestas", girdi, gyvenęs Paryžiaus vienos lentiūvės palėpėj ir darbavęs dienomis ir naktimis, kad tik galėtų patapti vienu iš geriausių rašytojų ir kad sukūrus ko geriausių veikalus, idant jį geru žodžiu prisimintų bent jau jo generacijos žmonės.

Esą, tas "gerasis Ernestas", su pagalba Gertrūdos Stein, Ezra Pound ir King James Biblijos rašęs knygas, atrode, tokias geras, tokias tikras, kad žmogus, skaitydamas jas, jautęsis kartu gyvenęs su tų knygų personažais, kartu sielojasis jų gyvenimu ir jų reikalais...

Kada Ernestas būvęs apie 30 metų amžiaus, jau buvusios parašytos ir išleistos dvi knygos: "The Sun Also Rises" ir "A Farewell to Arms". Lygiagrečiai su tuo — dar buvusi išleista jo trumpų novelių, bet labai vykusios knyga. Deja, tuo pat metu — atėjęs į gyvenimą ir "blogasis Ernestas", kitaip sakant, nerašas ir niekuo geru nebesistengias būti Ernestas.

Hemingway Kuboj 1948 m.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JUNE 7, 1969

Tas "blogasis Hemingway" gyvenęs Key West. Jis, girdi, perdaug gėres, nepaliaujamai skyręs su žmonomis, ir vis vedęs kitas žmonas; vietoj to, kad kaip pirmiau — pradėtąjį darbą gerai ir gražiai užbaigtų, — jis niekad to nebepadarėdavęs. Jis (šis "blogasis Ernestas"), visad vaidinęs didelį baltagalvį (žilą) medžiotoją arba bulių tramdytoją, ar gal dar geriau — nelabai tinkamą ir nelabai gerą karo korespondentą. Kada jis, tas "blogasis Ernestas", pradėdavęs rašyti kokį nors ilgesnį dalyką, jo mintys ir sakiniai išeidavę, anaipol, nebe tokie geri ir gražūs, kaip "gerojo Ernesto" parašyti. Geriau pasakius, tie sakiniai būdavę silpni, trapūs, kaip angliškai reikėtų pasakyti "flabby" ir, toli gražu, nebeišduodę ankstyvesnio tikrumo. Tai buvusios tarytum sakinių parodijos.

Galiausiai Ernestas Hemingway pasukęs savo gyvenimą, galima sakyti, iš rašytojo į viešosios gyvenimo figūros kelią, tarytum pats save pasivadindamas viešuoju "Papa". Jis, girdi, pats tarytum pasiskelbęs besąs gyvenimo šposininku, lyg norėdamas atsipirkti, kad ankstyvesnieji jo gerbėjai — nepagrobty jo vėl ir nepasodintų prie "gerojo Ernesto" rašomojo stalo...

Hemingway biografijos autorius, Carlos Baker, yra Princeton u-to profesorius. Jis ir anksčiau būvęs parašęs kritišką knygą apie rašyt. E. Hemingway. Ir šiuo kartu todėl jam, girdi, nebūvę labai sunku piešti Ernestą dviejose pozose — geru ir blogu, o paskiau — tas dvi pozas sulieti į vieną — ir nupiešti "solidų" žmogų — rašytoją ir eilinį gyvenimo žmogų, su visomis galimomis jo silpnybėmis ir plusais.

Knygos turinys pasibaigias ten, kur pasibaigė ir Ernesto Hemingway gyvenimas, t. y. ankstyvą rytmetį liepos 2 dienos, 1961 metais, kada šis rašytojas, matęs gyvenime daug gero ir blogo, pats sau atėmė gyvybę — nusišovė. Tada jis jau būvęs labai sukrėstais nervais, besisielojęs peraukštu kraujo spaudimu, sukrikusio-

mis kepenimis ir, kaip sakoma, niekad nebesibaigiančia melancholija.

Hemingway visas gyvenimas, deja, būvęs visad persekiojamas įvairiausių bėdų, nelaimių ir, netgi, mirties. Nors jis pats, anaipol, to nepripažinęs — netgi iš pat mažystės. Kada Ernestas būvęs dar mažas, vos 5 metų, motina paklaususi jo: "Ernestuk, tu bijai ko?" Jis, girdi, šūkterėjęs: "Fraid a nothing"...

Ir toliau, girdi, savo gyvenime, ligi gero pusamžio, Ernestas stengęs visiems įrodyti, kad jis nebijaš nieko, nors tas "nebijojimas" — dažnai jam ir perdaug kainuodavęs...

Tam viskam įrodyti, kad Hemingway nieko nebijo (ar bent stengėsi pasirodyti "nieko nebijaš"), knygos autorius Carlos Baker surinkęs daug faktų (rašytinių) ir daug jų — nuotraukose, kur Ernestas visur dalyvaujans, matas ir sutinkas visokiausias gyvenimo situacijas, kuriose, bent dažnai, — jis ir nukencias. Jo gyvenimas einas pro gimnazijos sporto aikštę, kur jis, bežaisdamas futbolą, būvęs sužeistas, bebuvojęs karuose (kaip karys ir kaip karo korespondentas), kur taip pat neapseinas be nuotykių ir, pagaliau, be ligoninės. Po to — medžioklėse. Ir ne tik Amerikoje ar Prancūzijoje bei Kuboj ir kitur, bet ir Afrikos džunglėse, kur nuolat ir visur pilna pavojų. Pagaliau, jeigu dar pridėsimė pavojingus ski čiuožimus, bulių rungtynes, Ernestui būnant "aficianado" rolėj, arba — net ketverias naujas vedybas ir tiek pat, žinoma, "pirmųjų naktų" su naujomis žmonomis, savaime aišku, gal visi pripažinsime, kad Ernestas "nieko nebijojo" — "was 'fraid of nothing"...

Tokiame jo "nieko nebijojo" gyvenime, vis dėlto, būvę labai daug ir labai pavojingų nuotykių. Bežaidžiant su savo mažyčiu (pirmosios žmonos sūnumi — Bumbiu) pastarojo nageļu jam buvusi taip įbrėžta akis, jog būvę bijoma, kad gali nustoti regėjimo; be to, jis būvęs nusilaužęs kojas nykštį į vartus, tarytum pasidaręs "hara-kiri" prasiplėšęs pilvą į sportinę valtį, išsinarinęs ranką, beboksuodamas maišą boksinėj

trėnuotėj, persišovęs sau abi kojas ir t. t. ir t. t.

Gal dėl to — ir Hemingway raštuose esama daug tokių "nieko nebijaščių", bet daugeliu atvejų nukenciančių personažų. Daugeliu atvejų savo novelėse jis vaizdavęs pats save, bent vieną kurią iš savųjų žmonių ar šiaip kokį nors jam gerai žinomą asmenį, kaip kūrinių personažą.

Pvz., Agnes von Kurowsky, Pirmajame Pasauliniame kare buvusi gailestingoji sesuo, patapo Catherine jo knygoje "A Farewell to Arms"; daug gerianti angliškoji aristokratė, Lady Duff Twysden, — knygoje "The Sun Also Rises" buvusi perkeista į Lady Brett ir t. t.

Čia minima Hemingway biografija, nors susidedanti iš dviejų dalių ir dviejų Ernestų, bet susivedanti į vieną, vis dėlto, išėjusi lygiai gal tokia, kokios pats "Papa Hemingway" būtų norėjęs. Jis gi, dar gyvas būdamas, sakydavęs, jog rašytojas — negaljis būti smerkiamas ar iškeliamas už jo paskirus darbus ar veiksmus. Rašytojo įvertinimo suma — turėtų, girdi, būti jo visumos darbų suma.

Pasakėlės vaikams

Snaigių karalaitė

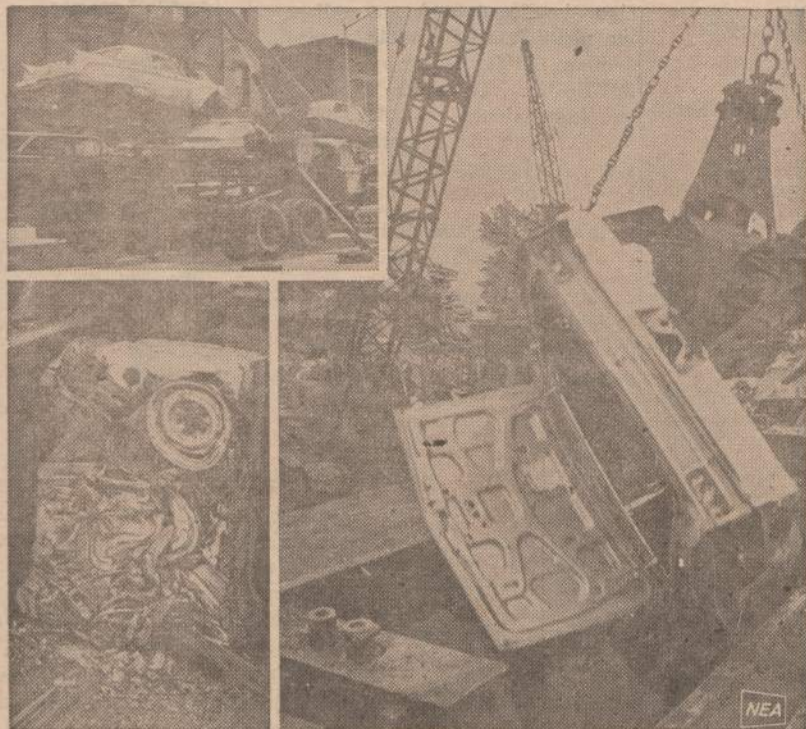
J. Narūnės "Snaigių Karalaitė" — pasaka vaikučiams — knygutė gražiai iliustruota spalvotais V. Stančikaitės piešiniais — kiekvieną jauną vaikišką sielą nuves į gražų, įdomų, baugų ir laimingą svajonių šalį. Knygutė įdomiai, lengvai, vaikučiams suprantamai parašyta. Štai išsvajotas gėris, grožis, švelnumas "Snaigių Karalaitės", surištas su žiema — gražiausiu ir įdomiausiu metų laikotarpiu vaikams.

Ir štai gražus sapnas mažo vargšo berniuko, sušalusio ir pavargusio, per dieną pardavinėjusio laikraščius. Ir apie ką kitą jis galėjo sapnuoti, jei ne apie gražią karalaitę ir gėrybes, kurias ji galėjo jam parodyti ir suteikti: "Snaigių Karalaitė" pavėžinusi jį lengvomis rogėmis, pakinkytomis keturiais briedžiais, apgaubusi jį savo žvilgančiu žvaigždėmis apsiustu ir sušildžiusi jį savo artumu. Aplinkui gražūs cukraus kalnai, ledo pilis ir snaigėmis nukloti bokštai. Kalėdų senelis ir dovanos... bet už viską stipresnis jausmas mamai, pas kurią tik vargšas vaikas randa tikrą saugumą, šilumą ir meilę. Šio berniuko pergyvenimai gražiai, jautriai sudėti į šią gražią pasakėlę. J. Narūnė sugebėjo pagauti ir suprasti vaikučių sielą ir jiems ją atgal perduoti šioje knygelėje. B. C.

Meškiukas Rudnosiukas

Vytės Nemunėlio pasaka vaikučiams "Meškiukas Rudnosiukas" yra gražiai eilėmis parata, vaikučiams lengvai suprantama, įdomi ir skambi. O svarbiausia — ypačingai gražiai, piešiniais lyg gyvais iliustruota dail. V. Stančikaitės. Ir kas mielesnio, gali būti vaikams, kaip "Meškiukas Rudnosiukas"

Amerikos miestuose savininkai palieka gatvėse daug senų automobilių, kurie trukdo judėjimui ir užima vietą. Brooklyne važinėja specialus keltuvas, kuris vietoje užkelia paliktą automobilį ant platformos ir gabena jį į laužo surinkimo vietą. Čia presai iš automobilio padaro metalo kaladę. Per savaitę ši įmonė surenka iki 500 automobilių, už kiekvieną ji miestui sumoka po 21 centą.

Aleksandras Solženicinas

PRITRENKTAS ROBOTAS

Valentinukas sėdėjo pusiau nusirengęs, nusimetęs antklodę ir, mosuodamas rankomis ir kvatodamas, pasakojo apie pasikalbėjimą su "naktiniu" viršininku, kuris, kaip paaiškėjo vėliau, pasirodė ministras esąs.

Reikėjo pasiklausyti Valentinuko! Bet negalima buvo praleisti pusryčių: kalinių likime toli gražu ne kasdien būna tokių įvykių, kaip pusryčiai. Be to, Valentinuko pasakojimas jau artėjo į negarbingą galą: kamėra pasmerkė pasakotoją ir nutarė, kad jis "pigai mėsa ir smulki žuvis", nes jis nieko nepasakė Abakumovui (ministro pavardė, vert.) apie kalinių bėdas ir vargus. Valentinukas žviegdamas mėgino ištrūkti, bet penki budeliai-savanoriai numovė jam apatines kelnes ir, lyg siundydami šunis, žiūrovams šūkaujant ir kvatojant, varė jį per kambarį, šutindami diržais ir laistydami karšta arbata.

Sėdėdamas ant apatinės tovos priešais tuščią Valentinuko lovą, gerė arbatą Andrejus Andrejevičius Potapovas. Stebėdamas kalinių pramogą, jis juokėsi, šluostydamas ašaras po akiniais. Potapovo lova dar rytinio žadinimo metu buvo paklota šiurkštaus statkampinio gretasienio forma. Duonos riektę Potapovas labai plonai te-

kas"? Vaikučiai gyvulėlius myli ir jų gyvenimą įsivaizduoja kaip savo šeimos. Yra Meškiņas Rudnosis, Rudnosienė — jo žmona ir vaikutis Rudnosiu- kas. Jo išdaigos, tėvelių rūpesčiai ir t. t. Be galo įdomi, graži ir talentingai eilėmis parašyta.

Nors už durų žvilpia vėjas,
Staugia vilkas už langų, —
Rudnosiuokui su tėveliais
Šilta, gera ir smagu.

A. B.

pė sviestu, nes jis nieko nenusipirkdavo kalėjimo krautuvėje ir visą uždarbį siuntė savo "sėnei". (O jam — pagal šaraškos*) mastą mokėjo daug, būtent, šimtą penkiasdešimt rublių per mėnesį, t. y. tris kartus mažiau, negu valytojai, ir tai tik dėl to, kad jis buvo nepa- mainomas specialistas ir viršininkai turėjo ant jo "akį").

Neržinas**), jau eidamas į valgyklą, nusimetė megztinuką, sviedė jį ant dar nepaklotos savo lovos ir pasisveikino su Potapovu.

Potapovas buvo tas inžinierius, kuris prisipažino tardomas kaltas esąs, pasirašė protokolą ir patvirtino teisme, kad jis pats asmeniškai pardavė vokiečiams ir be to labai pigiai Stalino penkmečių pirmgimį, Dniepro HES (hidroelektrinę stotį, vert.), tiesą, jau susprogdintą. Ir už šią neįsivaizduojamą, neturinčią sau lygių piktdarybę, jis humaniškojo tribunolo mubaustas tik dešimt metų kalėjimo ir po to pilietinių teisių netekimu penkeriems metams; kalinių žargonu tai formulavo šitaip: dešimt ir penki per ragus.

Niekas, kas pažinojo Potapovą jaunystėje, o labiausiai jis pats, niekad net negalėjo susapnuoti, kad jis, sulaukęs keturiasdešimt metų, pateks į kalėjimą "už politiką". Potapovo draugai visai teisingai vadino jį robotu. Potapovo gyvenimo turinys buvo darbas; net trijų dienų šventės vargino jį, o atostogų jis buvo išvykęs tik vieną kartą, tada, kai apsišvedė. Šiaip nebuvo nė vieno, kas būtų galėjęs atlikti jo darbą, ir jis mielai atsisakydavo atostogų. Jei duonos pritrūkdavo, arba negalima buvo gauti cukraus ar dar-

žovių, jis vos atkreipdavo dėmesį į šitokių "išorinius" įvykius: pradurdavo diržą dar vieną skylutę, stipriau susiverždavo ir pasinerdavo į tai, kas tik ir galėjo būti įdomu jam šiame pasaulyje — į aukštojo voltažo transliacijas. Tai visiška tiesa; jis turėjo labai miglotą supratimą apie žmones, kurie nesidomėjo aukšto voltažo transliacijomis. O tų, kurie nieko nekūrė rankomis, o dirbo tik liežuviais, jis net ir nelaikė žmonėmis. Jis tvarkė visus elektros matavimo darbus Dnieprostrojuje, ten pat apsišvedė ir žmonos gyvenimą lygiai, kaip ir savo, paaukojo ano meto viską ryjančiam laužui.

Keturiasdešimt pirmąsiais metais jie jau statė kitą stotį. Potapovo niekas negalėjo pakeisti, ir dėl to jam nereikėjo eiti į kariuomenę. Bet sužinojęs, kad Dniepro HES, jų jaunystės kū-

rins, išsprogdintas, jis pasakė žmonai:

— Katryte, o juk reikia "eiti"!

Ir ji atsakė:

— Taip, Andriuk, "eik"!

Ir Potapovas nuėjo — su minus trijų dioptrų akiniais, su persuktu diržu, apsilvilkęs raukšlėtą palaidinę ir su tuščiomis revolverio makštėmis, nors turėjo jau žvaigždutę apikaklėje — antraisiais gerai paruošto karo metais vis dar stokojo ginklų karininkams. Kastornoje**), degančių rūgių dūmuose, liepos mėnesio karštyje, jis pateko nelaisvėn. Iš nelaisvės pabėgo, bet buvo pagautas, nepasiekęs savųjų. Pabėgo vėl, bet plyname lauke tiesiai į jį nusileido parašiutininkai, ir jis trečią kartą pateko nelaisvėn. O visus tris kartus jis buvo bejėgis, nes neturėjo ginklų...

Jis perėjo per kanibalų Novogrado - Volynsko ir Čenstochovo stovyklas, kur valgė medžių žievę, žolę ir numirusius draugus. Iš tokios stovyklos vokiečiai staiga išvežė jį į Berlyną, ir ten žmogus ("mandagus, bet niekšas"), puikiai mokėjęs rusiškai, paklausė, ar tiesa, kad jis tas garsus Dnieprostrojaus inžinierius Potapovas. Ar jis galėtų — tai būtų įrodymas! — nubrėžti, na, sakykime, Dnieprostrojaus generatoriaus įjungimo schemą?

Toji schema kadaise buvo pasirodžiusi visuose žurnaluose, ir Potapovas nesvyruodamas nubrėžė ją. Aye tai vėliau jis pats papasakojo tarytojui, o juk galėjo ir nepasakoti!

Jo "byloje" visa tai buvo laikoma Dniepro HES'o paslapties išdavimu.

Tačiau, toje "byloje" nebuvo paminėta štai ko: nežinomas rusas, nustatęs Potapovo asmenybę, pasiūlė jam pasirašyti savanorišką pareiškimą su sutikimu atstatyti Dniepro HES'ą

(Nukelta į 6 psl.)

***) Žiūrėkite vertėjo pastabas.

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

- SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILLJONUS dolerių savo apdraus- tiams nariams.
- SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.
- SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.
- SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.
- SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.
- SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudus mokėstis \$2.00 į metus.
- SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijū. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

*) Žiūrėkite vertėjo pastabas.

**) Žiūrėkite vertėjo pastabas.

PRITRENKTAS ROBOTAS

(Atkelta iš 5-to psl.)

ir tuojaus pat išeiti iš stovyklos į laisvę, gauti maisto korteles, pinigų ir mėgiamą darbą.

Žiūrėdamas į lapą su viliojančiu pasiūlymu, robotas sunkiai galvojo. Ir, nesimušdamas į krūtinę, nešaukdamas išdžiū, nepretenduodamas po mirties tapti Sovietų Sąjungos didvyriu, Potapovas savo švelnia pietietiška tarpe kukliai atsakė:

— Juk jūs suprantate... Juk aš buvau pasirašęs priesaiką... O jei aš čia tą lapą pasirašysiu, juk tai bus lyg ir prieštaravimas, ar ne?

Švelniai, ne teatrališkai Potapovas pasirinko mirtį, o ne gerbūvį.

— Ką gi padarysi, aš gerbiu jūsų išlikimus, — atsakė nežinomas rusas ir grąžino Potapovą į kanibalų stovyklą.

Štai už tai sovietų tribunolas Potapovo jau neteisė, o tik paskyrė dešimties metų bausmę.

Inžinierius Markušovas, priešingai, buvo pasirašęs šifokį pareiškimą ir dirbo vokiečiams, bet tribunolas ir jam paskyrė dešimt metų.

Tai buvo tikras Stalino poelgis! Puikus draugų ir priešų sutylinimas, kuris išskyrė jį iš visos žmonijos istorijos!

Ir dar Sovietų tribunolas neteisė Potapovo už tai, kad keturiasdešimt penktais metais jis, įsodintas į sovietų tanką, su tais pačiais suskilusiais ir virtute parištais akiniais, su auto-

matu rankose įsiveržė į Berlyną.

Taigi, Potapovui pavyko lengvai išsisukti, gavus tik "dešimt ir penkis per ragus".

Vertėjo pastabos. Pritrenktas robotas — tai romano "Pirmajame rate" dvidešimt septintojo skyriaus antgalvė. Išverčiau tik būdingiausią šio skyriaus dalį. "Pirmasis ratas" — iš tikrųjų turėtų būti "Pirmasis pragavo ratas" — pagal Dante, o čia — šaraška, t. y. tas kalėjimas, į kurį buvo iš darbo stovyklų suvaryti gabiausiai inžinieriai, matematikai, fizikai. Vienas iš jų buvo pats Aleksandras Solženicinas. Šaraška — kalinių sugalvotas pavadinimas, o šaraškos gyventojai — zekai. Tikrai nežinau, kodėl būtent, zekai, bet spėju, kad tai pirmieji du priebalsiai iš žodžio "zaključionnyj" (kalinis, tiksliau įkalintas), t. y. z (zė) ir k. (ka).

Neržin — taip pat inžinierius, galimas daiktas, kad tai — pats autorius. Rusiškas 27-ojo skyriaus pavadinimas "Nedoumennyj robot". Nedoumennyj — tai tiek nustebęs, kad net nesupranta, kas dėdasi aplinkui ir kokiū būdu iš viso galėjo įvykti tai, kas jį tiek nustebino, o visa tai, manau, kaip tik galima išversti žodžiu "pritrenktas".

Kastornoje — vietovė prie Olymo upės, tarp Kursko ir Voronežo. A. Zujus

INVESTAVIMAS Į A. J. V. OBLIGACIJAS

Jei operuojama mažomis pinigų sumomis, tai jų investavimas nesudaro problemos. Saugiausia ir patogiausia tuo atveju pasidėti pinigus į taupymo bendrovių arba banko taupymo sąskaitą. Taupymo bendrovėse ar bankuose padėti pinigai yra federalinės valdžios agentūros apdrausti ligi \$15,000 ir už juos mokama nuo 4 ligi 5¼% palūkanų, priklausomai nuo įmokamos sumos dydžio ar laiko, kuriam pinigai padedami.

Tačiau, kai turime reikalo su didesnėmis sumomis, tai pinigų investavimas gali sudaryti problemą, kurią sprendžiant patariama pasitarti su pinigų investavimo specialistais banke, kuriame turite savo sąskaitą. Viena iš visiškai saugių ir be jokios rizikos plačiai naudojama stambių pinigų sumų investavimo forma, tai pinigų investavimas į Jungtinių Amerikos Valstybių obligacijas. Mes mėginsime čia aptarti šias obligacijas. Yra žinomos šios pagrindinės J.A.V. Iždo obligacijų rūšys: notos, bonai ir pasižadėjimai.

J.A.V. Notos (U.S. Treasury Notes)

J.A.V. notos yra viena labai plačiai naudojamų investacijos formų. Treasury notes gali būti vardinės ir bevardės, t. y. apmokamos pristatytajui. Notos išleidžiamos nemažesnės, kaip \$1,000 vertės ir laikui netrum-

pesniam, kaip vieneri metai ir neilgesniam terminui, kaip penkeri metai. Ant tų notų valdžia moka procentus kas šešis mėnesius, atsiųsdama notų laikytojui čekį. Mokamų procentų dydis nevienodas. Jis pareina nuo notų išleidimo metų ir jų mokėjimo termino. Šiuo metu, pavyzdžiui, už notas, kurių terminas baigiasi 1970 metų gegužės mėn. 15 d., yra mokama 6% metams, o už notas, kurių terminas baigiasi 1976 m. vasario mėn. 15 d., mokama 6¼% metams. Notas perkant per bankus, jų kainos kasdien svyruoja, priklausomai nuo tos dienos pinigų rinkos. Kainų svyravimai yra nežymūs ir išreiškiami 1/8, 1/16 ir 1/32 cento dalimis. Šiuo metu J.A.V. Iždo išleistų notų apyvartoje yra 53 bilijonų dolerių sumai.

J.A.V. Iždo Bonai (U.S. Treasury Bonds)

J.A.V. Iždo bonai yra išleidžiami netrumpesniam, kaip 5 metų terminui. Jie taip pat gali būti vardiniai ir bevardžiai. Už bevardžius bonus procentai mokami atkerpant kas 6 mėnesiai kuponus. Įstatymai apriboja už bonus mokamą procentą ligi 4¼%. Tačiau bonus perkant yra duodamas diskontas. Pavyzdžiui, bonai, kurių mokėjimo terminas 1972 m. vasario mėn. 15 d., nors oficialiai pažymėta, kad mokama 4%, ta-

čiau šiandien tuos bonus galima pirkti žemiau pariteto, t. y. žemiau \$100 (mokama tik \$94-20/32). Tuo būdu faktiškai tie bonai neša ne 4%, bet 5,99%. Šiuo metu apyvartoje yra J.A.V. bonų daugiau, kaip 100 bilijonų dolerių sumai.

J.A.V. Iždo Pasižadėjimai (U.S. Treasury Bills)

Tai viena finansinių institucijų labiausiai naudojamų trumpalaikių investacijų forma. Treasury bills kartais panaudojami investuojant pinigus kelioms dienoms, savaitėms ar vienam mėnesiui. J.A.V. pasižadėjimai (bills) išleidžiami neilgesniam, kaip vienu metų terminui. Mažiausia J.A.V. pasižadėjimų suma \$1,000. U.S. Treasury Bills yra tik bevardžiai ir apmokami pristatytajui. Jie išleidimo metu perkami su diskontu ir terminui suėjus, apmokami paritetu. Pirkimo ir pardavimo kainų skirtumas sudaro uždarbį, kuris išreiškiamas procentais. Pavyzdžiui, U.S. Treasury Bills, kurių terminas sueina 1969 m. liepos mėn. 31 d. pardavimo kaina yra \$98.53 už šimtą do-

LIETUVIŲ MENAS

Iš Balzeko muziejaus foto archyvu

lterių. Kainų skirtumas iki termino sudaro 5,82%. Iždo pasižadėjimų pardavimo kainos kasdien svyruoja dešimta ar šimtaine dalimi punkto, priklausomai nuo pinigų rinkos.

Visas čia išvardintas investacijos į J.A.V. obligacijas patogiausia daryti per banką. Bankai atlieka šias investacijas savo klientams nemokamai arba imdami labai mažą atlyginimą.

Finansininkas

COSMOS PARCELS EXPRESS

CORP.

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gera pažįstama firma, kuri per daugelį metų skubiai ir tiksliai aptarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS - SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, UKRAINĄ IR T. T.

GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.
TUKSTANČIAI KLIJENTŲ PATENKINTI.
VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.
GARANTUOTAS, SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.

Cosmos Parcels Express Corporation

Affiliated with PODAROGIFTS, INC.

priima užsakymus visokioms Sovietų gamybos prekėms, jų tarpe — šaldytuvams, motociklams, televizijų aparatams, radijo transistoriams, magnetofonams (tape records). Gift-certificatus galima užsakyti giminėms, gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje per mūsų firmą.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

Cosmos Parcels Express Corporation

45 West 45th Street New York, N. Y. 10036

Tel.: 212 — 245-7905

SKYRIAI:

- NEW YORK, N. Y. 10003, 39 Second Avenue Tel.: AL 4-5456
- BROOKLYN, N. Y. 11207, 2947 Fulton St. 647-6576
- BROOKLYN, N. Y. 11211, 370 Union Avenue EV 4-4952
- BOSTON, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue LI 2-1767
- BOSTON, Mass. 02127, 331 West Broadway 268-0068
- BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue TL 6-2674
- CHICAGO, Illinois 60622, 2222 West Chicago Ave. BR 6-6966
- CHICAGO, Illinois 60608, 3333 S. Halsted Street WA 5-2737
- CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road 884-1738
- IRVINGTON, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue ES 2-4685
- IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Ave. Tel.: 374-6446
- GRAND RAPIDS Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N. W. GL 8-2256
- HAMTRAMCK, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Avenue 365-5255
- HARTFORD, Conn. 06114, 200 Franklin Avenue 246-9738
- LAKEWOOD, N. J. 08701, 288 Main Street FO 3-8569
- LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd. AN 1-2994
- NEW HAVEN, Conn. 06519, 509 Congress Avenue LO 2-1446
- NEWARK, N. J. 07106, 698 Sanford Ave. Tel.: 373-8783
- PASSAIC, N. J. 176 Market Street GR 2-6387
- PATERSON 1, N. J., 99 Main Street 274-6400
- PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th Street PO 3-4818
- PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 2076 Sutter Street FI 6-1571
- WATERBURY, Mass., 905 Bank Street PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. 01610, 169 Millbury Street SW 8-2868
- YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street RI 3-0440

KAIP K. PUŠKA PRALAIMĖJO

(Šachmatinio žaidimo strategija)

Tai tikra, įdomi ir savaip pamokanti istorija, prieš kiek laiko įvykusi mūsų mieste, kurio vardas Prof. Dr. Pr. Skardžiaus žodyne (216 psl.) tariamas labai negražiai — su pirmąja raide "š". Ir visų istorinių veiksmų vardai visiškai tikri, neprasimanyti. Net ir jų galūnės, nežiūrint aukščiausios mediciniškos technikos, dar nepakeistos.

Taigi vienas toks istorinis nepakeičiamas veiksnys, žinomas mūsų rinktinių šachmatininkų organizatorius ir pats ne eilinis šachmatininkas, ponas K. Puška ryžosi kartą su saviškiais šturmavikais aplankyti pikčiausią konkurentą misterį Bab Ickaitį ir sužaisti draugiškas rungtynes. Taip sakant, liūtas su savo liūtukais atvyko į seno vilko olą. Ar sakysit, ne įdomu?

Apie tą nepaprastą ir intriguojantį įvykį sužinojau tik vėliau ir, nei kiek neabejodamas dėl tų rinktinių susitikimo rezultatų (nes gi liūtas yra liūtas, ir prie meškos jo nepriđesi), kartą paklausiau Mr. Ickaitį:

— Tai sausai pralošėt?

Mr. Ickaitis lyg nustebęs, pasikrapštė šen, pasikrapštė ten, pagalvojo ir, kiek rimtai pamiksėjęs, pareiškė:

— M. . . mm-ė a-aa ne. . .

— Kaip tai? . . . — nesuvaldydamas nustebimo ir nepasitikėjimo, šuktelėjau.

— Mm-ė a-aa ui maik a. . . droo, — taip šaltai ir aiškiai pareiškė misteris, kad nebėliko kaip ir klausti daugiau. Tuo labiau, kad Mr. F. Ušeris ir keli jo draugai dar kietai patvirtino:

— O jės, far šiūr. . . mes ne liūzinom. . .

Galvoje netilpo įvairiausi prileidimai, kaip galėjo tie fušeriai atsispirti prieš tokius blico profesionalus, kaip Kramas, Puška, Zuikius ir kitus? Gal, sakysim, užsispyrę ar pripuolamai galėjo vieną kitą tašką išlošti, bet ne visiškai lygiom. . .

— Kaipgi jūs ten pralošėt? — be jokių ceremonijų, užsiuoliau kartą susitikęs blico karalių Zuikių.

— Mes nepralošėm, — tas nemirskėdamas sako. O yra aišku, kad žmogus nemirskėdamas meluoti meluoti negali.

Taigi aš ir vėl:

— Bet ir neišlošėt. Jums tai lygu pralaimėjimui.

— O kaip išloši, — tas susiraukęs sako, — jeigu ėjimo nedaro. . .

Pasirodo senas šachmatų vilkas Ickaitis šį kartą buvo kietai pasiryžęs su savaisiais pigiai nepasiduoti tiems atvykėliams liūtukams ir ėmėsi tokios kovinės strategijos, apie kurią šachmatų vadovėliuose mažai arba ir nieko nerasi.

Štai kertiniai stulpai tos ne-

paprastos ir nesugriaunamos strategijos:

1. Žaisti tik pagal savo taisykles.

2. Neįsileisti jokio žaidimų tvarkytojo — teisėjo.

3. Laikrodžio nereikia.

4. Nesiskubinti, gerai pagalvoti. Išgerti kavos, nueiti prausyklon ir vėl galvoti. Tai yra šachmatų žaidimo pagrindas.

5. Čiupinėti savo ir priešų figūras, tuo pat laiku apspardant jam kojas pastalėje. Protestuojant, naiviai paaiškinti, kad tai yra tik figūrų pataisymas. Po to pradėti pirštais skaičiuoti kvadratus ir vėl galvoti. Šachmatuose geras apskaičiavimas yra laimėjimo garantija.

6. Kad geriau užmaskuoti kovos lauką, užsigulti visu liemeniu ant lentos, o alkūnėmis atsiremti prieš pusėje. Smarkiai protestuojant, parodyti labai nustebusią miną, atsiprašyti ir uždėti ant lentos. . . kojas. Kilus triukšmui, šaltai ir mandagiai paprašyti parodyti taisykles, kurios draustų padėti kojas ant lentos. Tokių nėra.

7. Pasišaukti porą draugų prie stalo, paaiškinti jiems, koks fonis priešas ir paprašyti jų patarimo, ar verta bežaisti su tokiu, ką eiti? Protestuojant pareikšti, kad šioje šalyje iki šiol dar niekas nedraudė angliškai kalbėti. Tokie ir panašūs dalykai padės jums laimėti.

8. Neleisti priešui galvoti ir atstatinėti. Vis raginti.

9. Beviltiškiausioje padėtyje nepaprastai šalto galvojimo, visiškai nedaryti ėjimo ir ramiai laukti, kol sargas visus išmes iš patalpos. Nebaigtas žaidimas — lygiosios. Taisyklės aiškios. . .

10. O jeigu priešas, netekęs pusiausvyros ir nesulaukęs išmetimo, pats pabėgtų ar nors prausyklon išeitų — jūsų laimėjimas.

Rezervas: patalpoje lozungas: "Dont tok lūgan lengvič", dūmai ir dujos (nebūtinai ipeiritas), kurios tikrai ir tinkamai priešą paveiks.

Ir taip šį kartą senas vilkas pamokė liūtą.

Kadangi tos istorijos savu laiku buvęs K. Puškos metraštininkas Zuikius neparasė, tai dabar man teko tai padaryti iš padavimų. K. Toliūnas

UZ ŽEMĘ STIPRESNIS

Tamošėlis padeda tėvui daržą valyti ir sušilęs plešia iš žemės piktžolių šaknis. Viena buvo tiek stipriai jaugusi, kad ją ištraukdamas Tamošėlis visu smarkumu atsisisėdo ant žemės.

"Šauniai padarei, Tamošėli!" pagyrė tėvas sūnų.

"Bet nebuvo lengva išrauti, kai žolės antrąjį galą visa žemė įsistvėrusi laikė!" didžiavosi šis.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BICIULIS

GIRTUOKLIŲ ŽODYNAS

Pasitaiko užtikti įvairių keistų rinkinių. Štai prieš akis turiu kitataučių išleista . . . girtuoklių žodyną ir antologiją. Ir tai ne koks anekdotų ar linksmo pobūdžio rinkinėlis, bet gerai sistematizuotas ir įvairių šaltinių, kartais kelių šimtų metų senumo, daviniais paremtas dalykas.

Žodyno turinį sudaro įvairiausi pakaitalai žodžio gerti, degtinės pavadinimai, įvairiausi pavadinimai kitų gėrimų, girtumo laipsniai, girtuoklis, girtuoklystė, girtuoklių ceremonijos ir papročiai, progos girtuokliavimui bei išgėrimui, girtuoklių posakiai ir šūkiei, indai, saikai ir kt. Antologijoje liaudies dainelės apie girtuokliavimą bei girtuoklystę, poetai ir girtuoklystė ir kt.

Toje gausioje medžiagoje yra įdomių, nuotaikingų ir linksmų dalykėlių. Keliose vietose yra paminėta Lietuva ir lietuviai. Atrodo, kad lietuvių mokytojais girtuokliuoti bene bus buvę slavai: lenkai ir ruskiai. Minėtų tautų bajorai Lietuvoje skleidė besaikio girtuokliavimo, apsirijimo, dykinėjimo, paleistuvavimo ir visokio nesąžiningumo papročius. Žinoma, jie skaitė, kad tokiu būdu, anot jų, tamsi Lietuva yra apšviečiama, kultūrinama. . .

Besaikiai girtuokliai Lietuvoje buvo vadinami karališkaisiais, atseit iš karalystės, iš Varšuvos atvykusiais.

Vokiečiai irgi nepėsti. Dr. Max Oberbreyer "Jus potandi oder deutsches Zechrecht" prakalboje giriasi, kad jokia kita kalba neturi tiek neblaivumo apibūdinimų, kaip vokiškoji. Georg Christoph Lichtenberg veikale "Patriotischer Beitrag zur Methyologie der Deutschen" (1773) surinko jų pusantro šimto. Bauer veikale "Die deutsche Durst" (1903) patiekia arti 200 pavadinimų alaus. O Herman Schrader priskaitė iki 500 ("Das Trinken in mehr als 500 Gleichnissen und Redesarten", Berlin 1890).

Lenkijoje, kukliai skaičiuo-

Filmų artistė Patty Duke buvo žinoma vaikų rolėse. Dabar ji užaugo ir naujame filme turėjo išmokti važinėti motociklu.

jeant, esą 5,000,000 gerų girtuoklių, rašo J. Tuvim 1959.

O prancūziški konjakų, vynų ir lytinių ligų vardai (francai) atlydėjo mus beveik iki mūsų dienų.

Tai tokiais keliais į Lietuvą ėjo "kultūra" . . .

K. Toliūnas

Geriausia ir vertingiausia dovana jūsų giminėms

LIETUVOJE

yra pilnai garantuoti

DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI

su kuriais jie gali nusipirkti KA nori, KADA jie nori IR KAIP GALIMA DAUGIAU gauti už juos per specialias DOLERIU KRAUTUVES Vnešposyltorgo, kaip maisto, drabužių, batų, medžiagų, namų apyvokos reikmenų, televizijų, šaldytuvų, radio, baldų, motociklų ir t. t. Beveik viską Jūsų giminės gali įsigyti ką tik nori labai žemomis kainomis, žemiau net jų vertės, ka jūsų giminės galės jums patvirtinti.

Nieko neskaitome už patarnavimą!

Jeį norite savo giminės padaryti laimingus, užsisakykite per mūsų firmą

Dovanų pažymėjimus dabar per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 EAST 23rd STREET NEW YORK, N. Y. 10010

Prašykite mūsų nemokamo Katalogo.

GAIDOS MUZIKAMS IR DAINININKAMS

"NAUJIENOSE" GALIMA GAUTI ŠIAS LIETUVIŠKŲ DAINŲ GAIDAS PIANUI:

1. Rinkinys lietuviškų liaudies dainelių ir šokių, 16 psl. Rinkinyje yra šios dainos ir gaidos:

1. Tegu giria šlamščia, ožia, tra-ta-ta	8. Aguonėlės
2. Suktinis I	9. Vakar vakarėlį
3. Suktinis II	10. Augin tėvas
4. Kokietka	11. Meilės valsas
5. Padispanas	12. Siuntė mane motinėle
6. Vengerka	13. Čigonai
7. Klumpakojis	14. Pelėda
	15. Noriu miego

Šis gaidų rinkinys kainuoja tik \$1.00.

2. Stasio Šimkaus DAINOS, piano vienam balsui, 8 psl.

1. Plaukia sau laivelis	3. Kur bakūžė samanota
2. Pamyliėjau vakar	4. Ant marių krantelio

Šis rinkinys kainuoja \$1.00.

Šiuos gaidų ir dainų rinkinius galima gauti NAUJIENOSE. Jei atsiųsite čekį arba Money Orderį už gaidas ir pridėsite 25 centus persiuntimo išlaidoms, tai pasiūsiame jas paštu. Čekius prašome išrašyti NAUJIENOMS ir pasiųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILLINOIS

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

WILLEM DE KOONING PARODĄ APLANKIUS

Chicagos Meno institute geg. 16 d. buvo atidaryta ekspresionistinio abstrakto dailininko Willem de Kooning tapybos paroda. Yra kiek ir grafikos darbų. Apie de Kooning, nėra abejonės, daug kas ir iš mūsų švietimo bus girdėję, kaip vieną moderniosios dailės tūzų. Jo paroda užima visą Morton parodų salę, kuri specialiai jo, kaip ir kitoms didelėms parodomis sudaroma iš tam tikrų sienų, kurios primena kambarius be durų. De Kooningo darbai didžiūnėje šiai parodai yra paskolinti iš privačių asmenų bei muziejų, kurių skaičius sudaro 147 darbus. Tikrai mažesnė darbų dalis tebėra dailininko nuosavybė.

Paroda įdomi, spalvos tai jo kredo

De Kooning nėra kritikuojamas, peikiamas arba giriamas. Jeigu tiek daug jo tapybos darbų parduota, tai jie patys už save kalba. Jis siekia tobulumo šimtus kartų skirtingais būdais. Jis atsisako visų dogmų, neprieina išvadų — klausimų ir atsakymų neliečia. Jis užbaigė daug darbų, kuriuos jis laiko neužbaigtais. Problemas, kurias jis tikisi išspręsti, niekad jų neišsprendžia. Jo tapybą paremta jaučiama realybe, bet rezultate jaučiama realybė virsta nauja

emocijų realybe — trumpi momentai — jo tapybos versmė. Jo drobėse pilna spalvų žaismingo grožio, naujos magijos.

De Kooning į JAV iš Olandijos atvyko 21 metų amžiaus sulaukęs, bet tik trečiu bandymu, nes du kartus nebuvo įleistas. Mokėsi JAV meno ir dirbo kaip dažytojas, dirbo taikomojo meno srityje, pagaminęs porą scenos dekoracijų (viena tokia dekoracija yra ir šioj jo parodoj). Depresijos metais įsijungė į vadinamą WPA valdžios projektą, kur gaudavo menką atlyginimą už valdžiai parduotus paveikslus. Bet kai sužinojo, kad jis yra imigrantas, tai pavarė iš projekto. De Kooning turėjo didelę įtaką avangarde. Kai jo draugai paragino, kad jis surengtų nors vieną individualią parodą, tai jis atsakė, jog nėsas pasiruošęs. Tik po 1948 m. Manhattane (New Yorke) surengė pirmą savo parodą ir tik vieną paveikslą ten pardavė. 1953 m. surengė kitą parodą, taip pat New Yorke, išstatydamas "Moterų ciklą", prie kurio jis dirbo daug metų. Šiame cikle yra daug variantų — sukarikatūrinti veidai, spalvingos abstrakčios formos vis dar su realistiniais elementais.

Kai viena newyorkietė, Martha Jackson 1955 m. nupirko ketelį jo abstrakčių paveikslų,

Dail. De Kooning su savo 92 metų amžiaus motina Amsterdame

tuomet pradėjo ir kiti meno pirkliai domėtis. O kai Moderniojo meno muziejus pasiūlė surengti jam parodą, jis atsakė, sakydamas, kad jis nėsas pasiruošęs. "Aš dar neišbridau iš savo abejonių." Meno pirkliai pasiskubino rengti jam parodas ir jo paveikslus pirko, "kaip blynus". De Kooning įsitaisė didelę ir patogią dirbtuvę, gal būt, didžiausią pasaulyje.

Paroda Amsterdame

1968 m. Amsterdame buvo surengta De Kooningo apžvalginė paroda. Po 43 metų buvo jo pirmas vizitas tėvynėje. Jį tautiečiai olandai pasitiko kaip kunigaikštį. Jis susitiko su savo 92 metų motina, kuri neseniai mirė, ir su giminėmis.

Nors De Kooning tapyba jam charakteringa, bet nevisai vienišinė, nes 1938 metų kelios drobės plokščios, raudonas švelnus koloritas. 4 didelio formato drobės ružavos, geltonos, nuobodžios, be kontrasto. Viena drobė — juodas baltas — primena Jackson Pollock abstrakčias formas. Didelio įspūdžio daro "Velykų pirmadienis", didelio formato, vėsaus kolorito paveikslas. 1952-53 m. spalvingiausios De Kooningo kompozicijos. "Šeštadienio vakaras" ypatingai ritmingos ekspresionistinio abstrakto spalvos — ryškios raudonos, mėlynos, pilkos ir žalios. Dar vienas būtų kiekvienam įdomus paveikslas, tai kirčiuotų trikampių bei elipsų formų kūrinys.

De Kooning yra 65 metų amžiaus, vienas stipriausių ekspresionistinio abstrakto dailininkas, dirbęs kartu su kitu tos srities kolega velioniu Jackson Pollock, kuris prieš penketą metų žuvo automobilio nelaimėje.

Paroda įdomi, bet reikia mokėti \$1.00 įėjimo mokesčio.

Paroda tęsis iki liepos 6 d.

KITOS PARODOS

— Dail. Antano Petrikonio tapybos darbų paroda įvyks birželio 13, 14 ir 15 dienomis Clevelande Čiurlionio Ansamblio namuose. Parodos atidarymas penktadienį, birž. 13 d. 7 val. vakaro. Lankymo valandos nuo 10 v. ryto iki 10 v. v. Sekmadienį — nuo 10 v. r. iki 3 v. popiet. Parodą rengia JAV LB Clevelando I-mos ir II-ros Apylinkių Valdybos.

— Algirdo Grigaičio foto nuotraukų paroda atidaroma šian-

dien Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus patalpose, 4012 Archer Ave.

— Sears Vincent Price galerijoje, 140 E. Ontario St., birželio 7 d. atidaroma Zelmos Rotta iš Brazilijos tapybos ir ankstesnių laikų anglų grafikos darbų paroda. Rottos parodą globoja Brazilijos konsulas A. Ferreira da Rocha. Atidarymas prasidės 10 v. ryto ir tęsis iki 4 v. popiet.

— Dail. Edwardo Walaičio akvarelės darbas — Queen Elizabeth II naujo laivo sutikimas New Yorko uoste — gegužės 25 d. buvo išspausdintas Chicagos Tribune sekmadieninėje laidoje. Paveikslas per visą puslapį, pilnomis spalvomis, su ilgoku straipsniu.

— Jeigu trokšti garbės, nebijok darbo ir vargo. — Vinči

— Viskas, kas yra gražu, miršta su žmogum, bet ne su menu. Vinči

— Mokslas sielą palaiko jauną, mažina senatvės kartumą.

— Rankiosi išmintį — paruoši lengvesnį kelią senatvei.

— Bizantijos menas pasklido Turkijoje ir Vakarų Europoje — Portugalijoje, Ispanijoje ir kt. Bizantijos meną priėmė krikščionys kaip protestą prieš pagonių meną.

— Romėnai užkariavo graikus 146 m. prieš Kristų. Etruskus užkariavo 283 m. pr. Kr.

— Apsiniaukusiame ore, kai lietus lyja, objektai aiškiau matomi, negu saulėtame ore.

LIETUVIŲ MENAS

Iš Balzeko muziejaus foto archyvu

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JUNE 7, 1969

Dail. A. Petrikonis savo ateljer ruošiasi parodai Clevelande birželio 13 d. Čiurlionio Ansamblio namuose.